

NEERLANDS
DONKERE
VLEKKEN

NEERLANDS
DONKERE
VLEKKEN

VERWAARLOOSDE GEZINNEN.

Telkens, wanneer ik in aanraking kom met de gezinnen waar de kinderen door de ouders worden verwaarloosd, is de vraag naar voren gekomen: Is eigenlijk het geheele gezin niet lijdende aan verwaarloozing?

De tweede vraag komt dan onwilligkeurig over de lippen: wat heeft tot deze algemeene verwaarloozing geleid, met andere woorden „wat is daarvan de oorzaak?” In ons maandblad „Stemmen uit de Diepte” van Maart 1919 heb ik getracht enkele zeer tastbare oorzaken op te noemen. Om nu den lezers van dit nummer een juist beeld te geven van hetgeen ik onder verwaarloosde gezinnen versta, wil ik gaarne enkele schetsen geven, waaruit het U duidelijk zal worden.

Er zijn verschillende oorzaken die tot verwaarloozing van het gezin leiden, maar de voornaamsten zijn wel, dronkenschap, luiheid, vervuiling, bandeloosheid, onverschilligheid en het ontbreken van alle verantwoordelijkheidsgevoel.

Laat ons nu eerst een blik slaan op het gezin van den dronkaard. Wij nemen aan, dat er een tijd in het leven van vele ouders is geweest, waarin het vormen van een welvarend en knap gezin in hun bedoeling lag, tenzij zij zelf, en dat is ook mogelijk, reeds uit een verwaarloosd gezin voortsproten. Zij begonnen dus met goeden moed, en de eerste jaren van hun huwelijk zijn tamelijk goed geweest, wel eens afgewisseld door huiselijke tafereelen, ten gevolge van 't drankmisbruik, maar de kinderen waren toen nog klein, het huisraad nog betrekkelijk goed in orde en de twisten nog niet zoo menigvuldig.

Maar langzaam en zeker kwam 't verval. Eerst hield de

vrouw er den moed nog in, zij werkte nog, altijd maar vol hoop dat haar man het drinken zou laten. Haar hoop was ijdel, de dronkenschap nam steeds toe, en het thuisgebrachte geld werd elke week minder.

De vrouw verloor allengs den moed, geregelde arbeid werd door haar niet langer verricht, het huisraad werd verwaarloosd, van iets bij te koopen was geen sprake en de kinderen in deze inzinkende omgeving opgroeiende waren blind voor de toenemende verwaarloozing.

De huisheer, die door de zuinigheid van de vrouw nog wekelijks de huur had ontvangen, kwam nu dikwijls te laat, de huurschuld werd elke week grooter. Ook door hem werd de verwaarloozing opgemerkt. Buren gingen klagen over de dronkaardstoeeneelen die in de woning werden afgespeeld. De aanmaning komt, om de achterstallige huur te betalen, zoo niet dan wordt met uitzetting bedreigd. Niets heeft thans meer eenigen invloed op het gezin, het huisraad is verkocht, met eenige fragmenten uit den goeden tijd trekken zij hun buurt uit om ten laatste hun intrek te nemen in een volkslogementje.

Niemand wil dat gezin meer een woning verhuren, zij hebben het zoo schandelijk laten liggen dat niemand iets met hen te maken wil hebben; zij worden beschouwd als niet meer tot de geordende maatschappij te behooren.

Maar wat nu? . . . . .

In dit gezin was de man de oorzaak van de toenemende ellende en den ondergang.

Laat ik u nu een gezin binnen leiden waar de huisvrouw de oorzaak is. Ik zal een vroeger oppassende werkman dat zelf laten doen, en enkel neerschrijven wat hij mij vertelde.

Ik werk bij d . . . . . een besten patroon waar ik reeds jaren een goed stuk brood verdiende. Ik trouwde jong,

want ik kon niet overweg met mijn tweede moeder. In den eersten tijd van ons huwelijk ging het nog al, ik vertrouwde mijn vrouw volkomen en gaf haar Zaterdags al mijn weekgeld af. Heel toevallig kwam ik er achter dat zij niet deugde. Een kameraad stierf en midden in de week zou ik mee om te begraven, ik had dus mijn goed pak kleeren noodig. 's Avonds vertelde ik dat aan mijn vrouw; had ze toen nog maar de waarheid gezegd, maar neen, zij zweeg. Toen ik mij den volgenden morgen zou aankleeden en naar de kast ging om mijn kleeren, was alles weg. Mijn vrouw had de woning even verlaten om een boodschap te doen. Ik ging verder op onderzoek en kwam toen helaas tot zeer vreemde ontdekkingen. Toen mijn vrouw thuis kwam vroeg ik haar waar het goed was, heel kort antwoordde zij toen: naar de lommerd. Dat deed zij reeds jaren, maar altijd had zij gezorgd dat mijn pak Zaterdagavond weer in huis was. Er volgde op deze ontdekking een treurig huiselijk tooneel. Ik werkte dus hard, bracht al mijn weekloon thuis, mijn vrouw versnoepte alles en verwaarloosde mijn gezin. Ik heb toen nog heel lang getracht er den moed in te houden, heb harder gewerkt, haar meer nagegaan, maar zoo hard kon ik niet werken of mijn bezittingen werden elke week kleiner, totdat ik en de kinderen er haveloos begonnen uit te zien. Toen heb ik er uit moedeloosheid een borrel op gezet, wat ik niet had moeten doen, maar ik had den moed en de hoop op herstel verloren. Nu gingen wij nog harder achteruit, want ik verloor mijn werk door mijn eigen bandeloosheid. Van de eene woning trokken wij naar de andere, telkens een groot bedrag aan huurschuld nalatende. En nu wil niemand ons meer een woning verhuren. Vast werk heb ik al in geen jaren gehad, mijn kinderen worden in luiheid en vervuiling groot gebracht. Eindelijk hebben wij in logementen

onzen intrek moeten nemen, maar daar gaat alle fatsoen ten gronde en nu staan wij op straat, wat moet er nu gebeuren? . . . . .

Zoo zou ik door kunnen gaan de verschillende oorzaken van verwaarloozing en verwildering te schilderen. Boekdeelen zijn hierover te vullen, maar dit neemt het kwaad niet weg. Ook zullen de verhalen bijna allen op elkander gaan gelijken, daarom kunnen wij met deze twee volstaan.

Er leven hier in Amsterdam een groot aantal gezinnen op de onderste lagen, die daar kwamen door soms zeer verschillende oorzaken. Het treurigste is wel dat er in deze gezinnen veel kinderen leven die door de schuld van de ouders geheel ten gronde' gaan. Deze kleinen, geheel buiten hun schuld dus in de ellende geboren, verdienen zeker ons medelijden en onze hulp.

In de laatste paar jaar is telkens weer bij mij de vraag opgekomen: zouden deze gezinnen nog te redden zijn, is opheffing uit dezen staat mogelijk, of moeten wij ons alleen bezig houden met het kind uit deze verwaarloosde gezinnen?

Zoals de toestand thans is, mag hij onmogelijk blijven bestaan. . . . .

Nu zal ik trachten de vraag te beantwoorden; Wat moet er gedaan worden om deze gezinnen te redden en op te heffen? En tevens zal ik aantoonen het belang dat de maatschappij er bij heeft om deze gezinnen voor verdere verwaarloozing te behoeden. Immers wanneer zulk een gezin niet wordt verbeterd, dan kan het niet anders of zeer spoedig moeten deze ouders **uit de ouderlijke macht worden ontzet** en moeten de kinderen jaren lang door de Voogdijverenigingen worden opgevoed.

Wanneer dus het verwaarloosde gezin aan zijn lot wordt overgelaten, dan volgt daaruit dat de Voogdijraad moet ingrijpen.

Worden de ouders in hun verwaarloosde omgeving gelaten dan worden ~~de kinderen~~ ²⁴ weer de verwekkers van andere kinderen en na eenige jaren kan de Voogdijraad bij vernieuwing tot ontzetting van het ouderpaar over te gaan.

Dit alles zou volgens mijn bescheiden meening alleen kunnen worden voorkomen wanneer men zich ging toeleggen op de verheffing van het verwaarloosde gezin.

Bij dezen arbeid zou dus tevens gehoor gegeven worden aan de vele stemmen die men in den laatsten tijd hoort over het afnemen van het besef der verantwoordelijkheid van de ouders.

De opheffing en redding van het verwaarloosde gezin moet dus het doel zijn, waardoor ontzetting kan worden voorkomen en het gezin in zijn verband blijft.

De ouders, die niet willen, die zich verzetten tegen elke poging om hen uit de verwaarloozing op te heffen, dezen zouden dan moeten worden ontzet, opdat de kinderen **het leven der ouders op lateren leeftijd** niet zullen voortzetten, maar in een reine omgeving, onder goede leiding kunnen opgroeien tot nuttige leden der Maatschappij.

Maar nu is de vraag:

Hoe zullen wij dus het verwaarloosde gezin opheffen?

De gezinnen moeten komen onder contrôle, zij moeten dus worden ondergebracht in een gezinsgesticht, waar van den morgen tot aan den avond de contrôle over het geheele gezin kan worden uitgeoefend.

Ik zou dat tehuis den naam wel willen geven van:
Opvoedingsgesticht voor verwaarloosde gezinnen.

Men moet het gezin opvoeden. Wanneer de man een dronkaard is en daardoor zijn werk verzaakt, dan moet hem geleerd worden dat, wil hij zijn gezin behouden, de drank moet worden gelaten en dat geregelde arbeid noodzakelijk is.

Velen zeggen straf den man die zijn gezin en kinderen verwaarloost, breng hem naar de gevangenis of naar de Rijkswerkinrichting, na zijn ontslag kunnen dan de Vereenigingen die zich het lot van ontslagenen aantrekken beginnen met de man te reclasëeren. Heel goed, maar zou het niet een veel loonender arbeid zijn om den man te reclasëeren voor hij gestraft moet worden omdat door alzoo met den man te handelen zijn gezin en hij zelf wordt opgeheven en gereclaseerd.

Al het geld, besteed volgens de oude methode kan dan aangewend worden voor het geheele gezin.

Is de vrouw lui, heeft zij den moed laten zinken, of nooit gehad, vervuult zij haar gezin, heeft zij door onnutte uitgaven al deze ellende over haar gezin gebracht, dan moet zij onder vriendelijke bekwame leiding leeren werken en leeren zuinig te zijn. Zij moet leeren hoe haar huis schoon, hoe haar kinderen rein te houden.

Door dit te leeren voedt zij zich zelf op. In het kort: zij moet leeren het A. B. C. van een net, knap gezin.

Is haar man uithuizig geweest, heeft ook hij medegewerkt tot de verwaarloozing van zijn gezin, dan zal hij door de verandering die hij bij zijn vrouw en kinderen bespeurt wellicht ook meegaan werken tot de opheffing.

Om nu deze dagelijksche contrôle en deze praktische opvoedmethode te kunnen toepassen moet het gezin onder leiding zijn.

Een woning moeten deze gezinnen hebben, want op straat kunnen zij niet leven, daar verblijven niet eens de dieren.

Zij hebben echter getoond dat, wanneer zij aan zich zelf zijn overgelaten er van hun en het gezin niets terecht komt.

Hier is dus een zeer uitgestrekt en nog braakliggend arbeidsveld, n.l. de opheffing van al dieper zinkende gezinnen in gezinsgestichten. De leiding moet daar berusten bij een hoogstaand echtpaar dat lust gevoeld zijn leven aan een dergelijke taak te wijden.

Een moeilijke, bovenal verantwoordelijke, maar heerlijke arbeid; een arbeid die, met zelfverloochening verricht, zeker voldoening schenken zal.

Zooals men dus uit voorgaande regels ^{Kant} kunt opmaken, zou ik wenschen dat men overging tot het bouwen van gezinsgestichten, waarvan men in dit blad een ontwerp vindt.

Zooals uit de teekening blijken zal is, volgens mijn meening, het noodzakelijk dat deze gezinnen geen eigen uitgang hebben, maar dat voor de uitoefening van een goede contrôle, één uitgang naar de publieke straat voldoende is.

Na een korten tijd kan reeds worden uitgemaakt of het ouderpaar den weg van verbetering op wil gaan. Het spreekt van zelf dat men zich bezig moet houden met allerlei vraagstukken, bijvoorbeeld: werk voor den man, geregeld onderhoud van het gezin door de vrouw, het schoolgaan van de kinderen, het vraagstuk van de opvoeding der kinderen boven de leerplicht. Al deze zaken moeten in het belang van het gezin ernstig worden overwogen.

Wanneer de ouders den weg opgaan van verbetering, wanneer zij onder leiding toonen ordelijke gezinnen te worden, dan moet er ook een zekere belooning volgen:

Ik wilde reeds het belooningsstelsel toepassen in het gezinsgesticht en wel door aan de vooruitgaande gezinnen een woning te geven met ramen naar den straatkant.

Als tweede belooning past in dit opvoedingssysteem een woning in een ander complex, waar het gezin nog altijd

staat onder leiding, ja zelfs onder dagelijksche contrôle om na te gaan of het in de toekomst een zelfstandig gezin kan worden.

Voor wij nu verder gaan met de ontwikkeling van ons plan, zou ik gaarne enkele oogenblikken stil staan bij de voordeelen die uit dit systeem voortvloeien.

Ik heb reeds getracht het u duidelijk te maken:

Inplaats van de ouders van een verwaarloosd gezin te ontzetten uit de ouderlijke macht en de kinderen te brengen onder de voogdij van een vereeniging, wil ik trachten het geheele gezin te redden.

- 1e. Men voorkomt dan dat de Staat tot hun meerderjarigheid de kinderen moet opvoeden;
- 2e. men voorkomt dan dat de man en vrouw na enkele jaren weer voor den rechter zullen moeten verschijnen voor een nieuwe ontzetting;
- 3e. wanneer zooals velen thans zouden willen dat de ouders vóór hun daad reeds voor de verwaarloozing zullen worden gestraft en eerst na ontslag uit het strafgesticht moeten worden gereclaseerd.

Is voorkomen dan niet beter?

Dat wil zeggen, grijp de mogelijkheid aan, waardoor het geheele gezin wordt opgeheven en gij voorkomt zeer groote uitgaven voor de toekomst.

Ik zou dus gaarne willen dat de Gemeenten met hulp van het Rijk, want het is mede een zeer groot rijksbelang, over zouden gaan tot het bouwen van Gezinsgestichten.

Ontzettingen zouden in zeer veel gevallen kunnen worden voorkomen en reclaseering van de ouders na den straftijd niet noodig zijn. Uit verschillende oogpunten zou dus deze opvoedingsmethode te verkiezen zijn en de voordeelen?

- 1e. Groote kapitalen zouden kunnen worden bespaard;
- 2e. moreele opheffing van het gezin, een zegen voor het land;
- 3e. het geheele gezin zou intact blijven, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel zeer wordt aangekweekt.

Het is niet moeielijk om nog meer voordeelen op te noemen, maar gij kunt voor u zelf in uw eigen gedachten-gang de zegeningen nagaan, die de vruchten zouden zijn van een gezin uit de verwaarloozing gered.

Nu hoor ik reeds verschillende lezeressen en lezers zeggen, ja, maar denkt gij nu dat die menschen, die jaren getoond hebben niet te willen nu maar ineens den goeden weg op willen gaan? Denkt ge nu dat de dronkaard direct zich zal overgeven aan de leiding?

Zal de vrouw die nimmer haar kinderen verzorgde nu maar direct een zorgzame moeder worden? Zeker niet, daar zullen heel wat teleurstellingen zijn voor men slaagt.

Misschien zijn er ook enkelen die zeggen, ja het is waar wat u over hen schrijft maar . . . de omstandigheden zijn de oorzaak.

Neen vrienden, ook ik verwacht niet dat allen den goeden weg op willen, maar ook daarover zal ik mijn meening zeggen.

Dat de omstandigheden veelal de schuld zijn voor hun diepen val, kan ik niet beamen. Plaatst deze menschen, waar gij wilt, maakt hun omstandigheden zoo goed mogelijk, wanneer gij hen niet leert, wanneer gij u niet gaat bemoeien met hun leven en levensgedrag zal in elke omgeving onder de meest gunstige omstandigheden dat huisgezin nog mislukken.

Zij hebben leiding noodig, liefde, toewijding, geestelijke verzorging, ontwikkeling. Maar ik ben het ook volkomen met u eens, dat er onder deze gezinnen zullen zijn, die zoo diep zijn gezonken, dat al uw zorgen niet kunnen helpen. Wat dan? . . . . .

Als alles faalt, als alle pogingen schipbreuk lijden, dan is de tijd gekomen dat men de vraag moet overwegen, of de kinderen te behouden zijn. Of den ouders hun rechten over hun kinderen niet moeten worden ontnomen. Zelfs voor dat geschiedt, zou er op grond van verwaarloozing een voorwaardelijk-vonnis kunnen worden uitgesproken over de beide plichtverzakende ouders, maar wanneer ook dat niet hielp dan ingrijpen. —

Ingrijpen zoo spoedig zulks blijkt noodig te zijn, terwille van het kind.

In mijn voorgesteld systeem is dus belooning en straf. Belooning voor hen die onder leiding het goede willen, straf voor hen die hun plichten niet willen betrachten en dus deze verzaken.

Belooning:

Hierdoor kom ik tot de vraag toepassing van belooning voor die gezinnen, die toonen in het gezinsgesticht den weg van verbeteren te zijn ingeslagen.

Zij gaan na hun proeftijd over naar een woning complex dat nog onder dagelijksche strenge leiding staat, om daar te toonen dat hun verlangen naar een ordelijk leven zeer diep tot hen is doorgedrongen. Heeft nu dat gezin ook daar getoond het goede te willen dan kan diegeen die aldaar met de leiding is belast voorstellen doen om het gezin van de dagelijksche contrôle te ontheffen en hun de gelegenheid geven om te trachten een woning te huren in een omgeving waar men niets van het verleden van het gezin weet en waar dus dat gezin zijn gewone plaats in de maatschappij weer inneemt. Vriendelijke leiding, door dat gezin nu en dan eens te bezoeken zal zeker door hen worden gewaardeerd, vooral als die bezoeken worden gebracht door hen die hebben meegewerkt tot de redding van het gezin.

Contract is dus zeer gewenscht en zeer nuttig.

Laat ons nu nog enkele oogenblikken stilstaan bij het gezin dat, na heel veel geduld, toch blijkt niet reclassabel te zijn door den onwil of onvatbaarheid van de ouders; wat zullen daar van de gevolgen zijn:

- 1e. dat de kinderen, die voor verdere verwaarloozing moeten worden behoed, aan de ouders ontnomen en overgebracht worden naar een Voogdijvereeniging:
- 2e. dat de ouders uit het gezinsgesticht worden verwijderd en geen woning vindend, willen zij niet dakloos zijn, de hulp moeten inroepen van de politie die hen verwijst naar een toevlucht voor onbehuisden.

Ook daar zal nog weer aan hun opheffing worden gewerkt, maar ten slotte zal de wet moeten ingrijpen om de maatschappij te verlossen van elementen die getoond hebben in de samenleving niet thuis te hooren.

Laat ons nu nagaan of de verwaarloozing van de gezinnen altijd eigen schuld is. Dan moet ik met de ervaring der laatste jaren ten gevolge van de verschrikkelijke woningnood die vraag met „neen” beantwoorden.

Woningen, reeds lang onbewoonbaar verklaard, zijn in de laatste jaren na een beetje te zijn opgeknapt, maar weer aan de gezinnen verhuurd.

Zolder- en kelder-woningen waar geheele gezinnen in een zeer kleine ruimte dag en nacht moeten vertoeven, wat zijn daarvan de gevolgen, wat zijn de gevolgen op zedelijk gebied? Neen, een gezin, en vooral een groot gezin, in een krotwoning (en die zijn er in de groote steden helaas nog velen) is overgegeven aan verwaarloozing.

De weg naar de diepte van ellende mag voor sommigen lang duren, doordat zij met alle macht vechten tegen dezen verschrikkelijken vijand, maar de overwinning is beslist aan de verderver.

Hier zijn het dus wel de omstandigheden die het gezin naar de verwaarloozing brengen. Langzaam maar zeker gaat dat gezin zijn ondergang tegemoet.

Dan de gezinnen die door den woningnood geen woning kunnen krijgen en afzakken naar de volkslogementen. Is er verschrikkelijker toestand denkbaar dan dat van een gezin in een volkslogement. Alle orde, warmte en tucht die nog in het gezin waren, verdwijnen. De moeder slenterd rond, haar kinderen ziet zij bij den dag onhandelbaarder worden, zij ziet hen verwaarloozen, en toch kan zij daar niets aan doen, zij, de arme moeder staat er machteloos tegenover. En zij ook gaat stroomafwaarts op elk gebied, al sneller en sneller, en de oppassende ijverige moeder van vroeger wordt nu een luie en vuile vrouw. In zeer veel gevallen is het mij bekend dat mannen, die knappe huisvaders waren, aan den drank zijn verslaafd geworden enkel door het slechte gezelschap. **Wat komt er van een gezin in zulk een omgeving terecht?**

Enkele dagen geleden vernam ik over het leven van de gezinnen in een overbevolkt volkslogement het volgende:

Een echtpaar had bij de Woningdienst om een huisje gevraagd, want zij leefden in een volkslogement, waar het toch eigenlijk niet uit te houden was. Een dame, inspectrice van Woningdienst, had opdracht dat gezin te bezoeken. Zij vond het in een kamer in een volkslogement, zittende in een bedstede! Deze bedstede had dit gezin in huur, anders niet en in die zelfde kamer stonden nog zes ledikanten. Al deze ledikanten waren aan zes verschillende paren of alleenlopende personen door de logementhouder verhuurd.

Wil nu zoo vriendelijk zijn u voor enkele oogenblikken „indien” dat mogelijk is, in te denken den toestand van al die menschen in die eene kamer; maar in het bijzonder

denk eens na over dat gezin dat de bedstede had gehoord. Is het te verwonderen wanneer daar verwaarloozing, zedeloosheid en verwildering op volgen? Zal het u verwonderen wanneer, na een kort aantal jaren, de Voogdijraad zich zal moeten bezighouden met deze gezinnen, omdat de kinderen worden verwaarloosd.

Zal het u verwonderen dat het aantal onwettige geboorten het gevolg zal zijn van deze verregaande schandelijke woningtoestanden?

Zal het u verwonderen dat onreinheid en besmettelijke ziekten het gevolg zullen zijn van de opeenhooping van al deze menschen?

Ook deze gezinnen, wanneer zij uit deze krotlogementen kunnen worden weggehaald, staan op de onderste tree van de maatschappelijke ladder en moeten ook weer worden opgevoed, ook hen moet weer worden geleerd hoe zij een net gezin moeten onderhouden en leiden. Zij ook moeten dus, alvorens ze weer in goede woningen te plaatsen, een tijd worden ondergebracht in de gezinsgestichten of wilt gij liever het woord **gezinstehuizen**.

En nu de gezinnen die ten gevolge van den woningnood bij familie of bureu hun intrek hebben moeten nemen. Hoeveel woningen zijn er niet die voor één gezin gebouwd zijn en thans door twee, drie en vier gezinnen worden bewoond.

Dit doet mij onwilligkeurig denken aan een verhaal dat ik jaren geleden hoorde vertellen in Engeland. Ik heb altijd vroeger gedacht dat het erg overdreven was en enkel maar was verteld om de ellendige woningtoestanden in de achterbuurten van Londen aan het licht te brengen, doch de toestanden die wij thans beleven in de groote steden van Nederland geven mij den indruk dat het verhaal wel waar kan zijn geweest.

Bij gelegenheid van een Kerstfeest in de buurt... te Londen werden aan de kinderen geschenken van den kerstboom uitgereikt. Het was in een zeer dicht bevolkte arbeiderswijk en daarom werden aan de kinderen kleedingstukken verstrekt.

De onderwijzers wilden ook gaarne iets meegeven voor de andere huisgenooten en daarvoor waren wandteksten uitgezocht. Ieder kind kreeg er een en de meesten waren erg blij met de vrolijke, kleurige plaat. Toen de onderwijzer deze ook aan een klein meisje gaf, begon het kind te huilen en op de vraag waarom, antwoordde de kleine: „Mijnheer, moeder kan deze mooie tekst niet ophangen want wij hebben geen muur. Vier gezinnen in onze Kamer hebben elk een muur, maar wij wonen midden in.” Gij zegt misschien dat dit overdreven is, maar geloof mij, de toestanden in de volksbuurten van onze steden zijn zoo verschrikkelijk, dat het hoog tijd wordt dat men wakker wordt en gaat begrijpen dat de slechte woningtoestanden tot alle verwaarloozing leiden.

Inspectrices van Woningdienst verzekeren mij telkens weer dat daar waar zij werken in de volksbuurten, waar de woningtoestanden ellendig zijn, de gevallen van verwaarloozing elken dag vermeederen en de inzinking van de gezinnen door opeenhooping zichtbaar is.

Is gezinsopvoeding dan hier zoo misplaatst?

Maar laat ons nu nog enkele oogenblikken stilstaan bij het gezin dat, tengevolge van geen woning te hebben, gescheiden moet leven bij andere familieleden in. Mij zijn gevallen bekend waar vader en moeder elk bij verschillende menschen zijn ingebracht en waar de kinderen allen gescheiden leven. Wat kunnen, neen moeten daarvan de gevolgen zijn? Laat ons alles wat hierover ons hart en hoofd doorkruist hier maar niet neerschrijven, ik laat dit aan uw eigen gedachten over.

Vereeniging van het gezin is een gebiedende eisch en waar er sprake is van verwaarloozing daar moet ook dit gezin opnieuw leeren hoe samen te leven. In elk geval moet er ook voor deze gezinnen voor woningen worden gezorgd, hoe spoediger hoe beter.

Deze toestanden vindt men niet alleen in Amsterdam maar worden ook gevonden in alle andere groote steden van ons land, ja zelfs in de kleine steden, en zelfs op het platteland.

Het is dus een belang voor heel het land dat men zich gaat bezighouden, met al den ernst bezighouden en met de slechte woning toestanden, maar voor de verwaarloosde gezinnen die gij overal kunt aantreffen is het noodig dat wij zoeken naar een weg van herstel, van opheffing, van redding. Het is een vraagstuk waarmee ik reeds jaren bezig ben. In het jaar 1915 is door mij reeds een plan ontworpen en herhaaldelijk heb ik op de noodzakelijkheid van ingrijpen gewezen.

Al hadt gij thans goede woningen in overvloed voor allen die daar heden onder lijden, toch zullen wij niet kunnen ontkomen aan het opvoedingshuis voor gezinnen.

Vroeger reeds waren er veel gezinnen die daarvoor in aanmerking kwamen, maar na al deze jaren van woningnood is het aantal verwaarloosde gezinnen zoo schrikbarend toegenomen dat opvoedende Gezinstehuizen thans een gebiedende eisch is, wil men ons volksleven niet geheel uit elkander rukken.

Er zijn immers veel gezinnen die noch van een bouwvereeniging, noch van een particulier eigenaar, maar ook zelfs niet van de Gemeente een woning kunnen huren al waren er ook tientallen woningen leeg.

Zij hebben het verkort, hunne woning die door hen was betrokken maakten zij in enkele weken tot een totaal vernielde woning.

Deze gezinnen moeten dus leeren hoe zij een huis moeten bewonen.

En nu de invloed van verwaarloosde gezinnen op een geheelen wijk.

Mij is in de laatste jaren meer en meer gebleken dat het spreekwoord van de vlieg in den zalfpot maar al te waar is.

Breng maar eens een gezin dat verwaarloosd is op een nette trap, breng enkele van zulke gezinnen in een nette buurt en gij zult zeer spoedig tot de ontdekking komen dat de geheele trap of de geheele buurt naar beneden gaat. Ik zou voldoende voorbeelden uit de volksbuurten van Amsterdam kunnen opnoemen, maar ieder zal het met mij eens zijn dat het niet noodig is; Uwe en mijne ervaring zegt ons dat ruwen en verwaarloosden hun invloed altijd laten gelden en helaas overal navolgers vinden.

Sommige buurten zouden werkelijk een heel ander aanzien krijgen wanneer daar de verwaarloosde gezinnen uit konden worden verwijderd.

Hier is dus een groot werk voor de gemeenschap, een werk dat niet gedaan kan worden met een lezing of een praatje, maar hier moet met vereende krachten worden aangepakt, tot heil van Nederland.

De donkere vlekken moeten worden verwijderd, en al zal dat nu maar direct niet gaan wij moeten er mede beginnen.

Ik zou nu gaarne resumeeren wat ik voor de opheffing der gezinnen noodig acht.

1e. OPVOEDINGSTEHUIZEN VOOR GEZINNEN.

plaats voor niet meer dan 12 gezinnen, waarin kunnen worden ondergebracht;

- a. gezinnen, welke zijn verwaarloosd en geen huur willen betalen en daardoor hunne woning moeten ontruimen,

- b. gezinnen die door verwaarloozing, dronkenschap, vervuiling, ruw levensgedrag door den eigenaar op straat zijn gezet.

- c. gezinnen die blijk hebben gegeven niet te weten hoe men een woning moet bewonen.

2e. PASSANTEN HUIZEN.

Hierin wenschte ik onder te brengen:

- a. gezinnen die in het gezinstehuis blijk hebben gegeven van opheffing en beterschap dus uit belooning;

- b. gezinnen die tijdelijk geen woning kunnen vinden;

- c. nette gezinnen die door verschillende omstandigheden geen huur kunnen betalen.

- 3e. **GOEDE WONINGEN** van gemeente wege verstrekt aan geordende gezinnen, ook kunnen daar de gezinnen ingebracht worden, die door een goed levensgedrag weer hun plaats in de maatschappij mogen innemen.

Ik wil in deze beschouwing niet in bijzonderheden treden over de uitvoering van dit plan, wel heb ik mijn persoonlijke opvattingen. De uitvoeringsplannen moeten worden geregeld, vooral de vraag over betaling, door de verpleegden en huurders, maar daarover later.

Wel wil ik echter enkele gedachten over het algemeene werk neer schrijven.

- a. dit vraagstuk moet door de Regeering ter hand worden genomen met volkomen medewerking van Gemeentebesturen.

- b. Het geheele plan moet in één hand worden gelegd in een Rijksbureau.

- c. Rijk en Gemeenten moeten samen bouwen. Het Rijk heeft heel veel profijt en spaart kosten wanneer het verwaarloosde gezin wordt gereclaseerd;
- d. de samenleving die thans de verwaarloozing ziet, moet aan dit plan zijn medewerking geven.

Ik zou nog heel wat vragen kunnen stellen en vragen kunnen beantwoorden, maar ik wil eindigen om er later op terug te komen.

In elk geval moet er iets gedaan worden, want de toestanden verergeren bij den dag.

Gezinnen staan op straat waar geen woning meer voor ~~hun~~ te krijgen is al waren er voldoende leeg.

Niet de woningnood alleen maakt veel gezinnen dakloos maar hun verwaarloozing en hun inzinking. Er kan dan ook niet volgens de gewone manier worden geholpen.

Wij hebben thans krasse maatregelen noodig, wij moeten ingrijpen in het leven van veel gezinnen. Alleen door ingrijpen zijn deze gezinnen te redden.

Laat Regeering en Gemeentebesturen bijgestaan door particulieren de handen in een slaan. De Nederlandsche gezinnen en hun kinderen die verwaarloozd zijn in gevaar. Gezamenlijk dan aan den arbeid want:

EENDRACHT MAAKT MACHT.

T. JONKER